

Vidék- és területfejlesztés 10.

**A magyarországi vidékfejlesztés
megvalósításának intézményrendszere és
nyomon-követése**

Dr. Dorgai, László

Vidék- és területfejlesztés 10.: A magyarországi vidékfejlesztés megvalósításának intézményrendszere és nyomon-követése

Dr. Dorgai, László

Lektor: Dr. Bíró, Szabolcs

Ez a modul a TÁMOP - 4.1.2-08/1/A-2009-0027 „Tananyagfejlesztéssel a GEO-ért” projekt keretében készült. A projektet az Európai Unió és a Magyar Állam 44 706 488 Ft összegben támogatta.

v 1.0

Publication date 2010

Szerzői jog © 2010 Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar

Kivonat

Az EU által támogatott vidékfejlesztési intézkedések (melyeket az ÚMVP tartalmaz) lebonyolítása előírt intézményrendszerhez kötött (Irányító Hatóság, Kifizető Ügynökség, Monitoring Bizottság, MNVH, stb. Az intézményrendszer minden elemének megvannak a feladatai, a program lebonyolításáért teljes felelősséggel az Irányító Hatóság tartozik. Hétéves programról van szó, melynek megvalósítását a Monitoring Bizottság követi (melyben a civil szféra képviselője is biztosított), szükség esetén beavatkozik a lebonyolítás folyamatába.

Jelen szellemi termék a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény védi. Egészének vagy részeinek másolása, felhasználás kizárólag a szerző írásos engedélyével lehetséges.

Tartalom

10. A magyarországi vidékfejlesztés megvalósításának intézményrendszere és nyomon-követése ...	1
1. 10.1 Bevezetés	1
2. 10.2 A magyarországi vidékfejlesztés intézményrendszere és a vidékfejlesztési program nyomon-követése	2
2.1. 10.2.1 Az intézményrendszer	2
2.1.1. 10.2.1.1 Irányító Hatóság (IH)	2
2.1.2. 10.2.1.2 Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)	2
2.1.3. 10.2.1.3 FVM (VM) Képzési és Szaktanácsadási Intézet (VM VKSZI)	3
2.1.4. 10.2.1.4 Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSZH)	4
2.1.5. 10.2.1.5 Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesület	4
2.1.6. 10.2.1.6 Helyi Vidékfejlesztési Közösség(ek) (HVK)	4
2.1.7. 10.2.1.7 Helyi Vidékfejlesztési Iroda (HVI)	4
2.1.8. 10.2.1.8 Helyi Akciócsoport (HACS)	4
2.1.9. 10.2.1.9 Érdekképviselők, civil szervezetek, kamarák	5
2.1.10. 10.2.1.10 Háttérintézetek, tudományos műhelyek	5
2.1.11. 10.2.1.11 Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH)	5
2.2. 10.2.2 Monitoring, nyomon-követés	7
3. 10.3 Összefoglalás	9

---

10. fejezet - A magyarországi vidékfejlesztés megvalósításának intézményrendszere és nyomonkövetése

1. 10.1 Bevezetés

A tananyag összeállításakor szem előtt tartottuk a képzés fő céljait, a hallgatók szakmai irányultságát és előéletét, továbbá, hogy a végzett mérnökök várhatóan milyen munkaköröket fognak betölteni.

Épp ezért nem törekedhetünk a témakör teljes mélységű megismertetésére, és természetesen számonkérésre sem. Azt akarjuk elérni, hogy a végzett mérnöknek legyen „rálátása” a vidékfejlesztés és területfejlesztés problémakörére, megszerezve azokat az alapvető ismereteket, melyekkel partnere lehet a területrendezés-birtokrendezés terén és a kapcsolódó szakterületeken tevékenykedő és együttműködésre ítélt szakembereknek (tervezők, fejlesztési ügynökségek, hatóság). A tárgy elsődleges célja tehát, hogy a hallgatókat eligazítsa a vidék- és területfejlesztéssel kapcsolatos fogalomkörben, rávilágítson a túlzott területi (regionális) különbségek társadalmi veszélyeire, a vidék- és területfejlesztés indokaira (indítékaira), a területi különbségek kezelésének eszközeire. Igyekszünk az aktuális problémákra és a problémák megoldására, elhárítására irányuló válaszokra koncentrálni, az elméleti háttér mélyebb feltárását tudatosan kerülni.

Mint erre más moduloknál is utalunk, a vidékfejlesztésünk napjainkban **elsősorban az uniós pénzügyi alap (EMVA) és annak felhasználása köré rendeződik**. A hatályos jogszabályok előírásokat tartalmaznak a program (ÚMVP) lebonyolításához kapcsolódó több intézményre (például: Irányító Hatóság, Kifizető Ügynökség, Nemzeti Vidéki Hálózat, Monitoring Bizottság).

Az EMVA uniós pénzügyi alap, közpénz. A közpénzekkel való gazdálkodást az EU rendkívül szigorúan kezeli. Egyrészt arra ügyel, hogy a tagországi intézkedések az uniós célokkal egyezők legyenek, csakúgy, mint a jogosultsági kritériumok. Az értékelési rendszer azon elemeit mutatjuk be, melyek lehetővé teszik a program folyamatos ellenőrzését, nyomonkövetését.

A modul célja egyetlen mondatban: bemutassa az első látásra bonyolultnak tűnő megvalósító-végrehajtó rendszert, az egyes intézmények alapfeladatait és utalásszerűen a program értékelésének rendszerét.

A modul végén elhelyeztünk irodalomjegyzéket, amely az adott téma iránt mélyebben érdeklődő hallgatóink számára ajánlott irodalom, illetve azoknak a forrásmunkáknak a jegyzéke, melyeket a modul megírásához felhasználtunk. Igyekeztünk a forrásmunkák **internetes elérési lehetőségét megadni**, hogy a forrásmunkák elérését (hallgatóink munkáját) megkönnyítsük. Egyébként a terjedelmes tervdokumentumok egyéb módon való megszerzése (nyomtatott formában, könyvtárból) nem is mindig lenne sikeres.

Ebből a fejezetből megismerheti:

- az EU támogatásával folyó vidékfejlesztési intézkedéseket milyen (alapvetően az EU által előírt) intézményrendszer működteti,
- az egyes intézményeknek melyek a konkrét feladataik az EU szabályok szerinti lebonyolítás érdekében,
- az intézkedések hatásainak megítélésére milyen indikátor rendszer szolgál.

A fejezet elsajátítása után képes lesz:

- az EU (és általában a közpénzek) felhasználásának eléggé bürokratikus rendszerét (intézmények, nyomonkövetés) megérteni.

2. 10.2 A magyarországi vidékfejlesztés intézményrendszere és a vidékfejlesztési program nyomon-követése

Az intézményrendszer kifejezés alatt ebben az esetben azt értjük, hogy milyen hatóságok, az Irányító Hatóság (IH) delegált feladatait ellátó szervezetek és a „partnerség” elve szerinti szervezetek (érdekképviselők, civil szervezetek) vesznek részt a vidékfejlesztési intézkedések lebonyolításában, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program megvalósításában. A nyomon-követés (monitoring) tárgyalásánál is elsősorban az ÚMVP-vel összefüggésben szólnunk.

2.1. 10.2.1 Az intézményrendszer

1. A vidékfejlesztésért felelős hatóság, a delegált feladatokat ellátó és kapcsolódó szervezetek

2.1.1. 10.2.1.1 Irányító Hatóság (IH)

A vidékfejlesztési program abszolút, **egyetemleges felelőse a tervezéstől a megvalósítást követő elszámolásig**. Kormányhatározat alapján az ÚMVP irányító hatósági feladatait a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter (az új kormányzati struktúrában: Vidékfejlesztési Minisztérium), látja el, aki a feladatot a közösségi ügyekért felelős szakállamtitkárra delegálta. A szakállamtitkárt az Agrár-vidékfejlesztési Főosztály (AVF) segíti az irányító hatóságként végzendő feladatok teljesítésében.

Az ÚMVP Irányító Hatósága az 1698/2005/EK tanácsi rendelet szerint felel a program hatékony, sikeres és rendszeres ellenőrzéséért és irányításáért, és felhatalmazással rendelkezik arra, hogy elvégezze mindazokat a feladatokat, amelyeket a fent említett rendelet az Irányító Hatóság számára előír. Főbb feladatai:

- A jogosultság feltételeit és végrehajtási részletszabályait meghatározó jogi szabályozás megalkotása;
- Statisztikai információk gyűjtése, rögzítése és tárolása, az erre alkalmas informatikai rendszer megalkotása;
- A kedvezményezettek és más érdekeltek tájékoztatása az intézkedésekről, gondoskodik a program nyilvánosságáról,
- Az előírt értékelések elkészítése (például: éves jelentések, ex-post értékelés), a célok elérésének nyomonkövetése;
- Vezeti – és megfelelő dokumentumokkal ellátja – a Monitoring Bizottságot;
- A Kifizető Ügynökség szükség szerint informálása;
- Gondoskodni a diszkriminációmentességről és az egyenlő elbánás elvének érvényesüléséről;
- Felügyeli az ÚMVP végrehajtásáért felelős intézményrendszert;
- Meghatározza a Monitoring Bizottság összetételét, illetve gondoskodik annak működtetéséről;
- Kötelező érvényű közleményt ad ki többek között a támogatásokról, az elbírálásról, a források túligényléséről;
- Irányítja a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatot;
- Jóváhagyja a Kifizetési Ügynökség által alkalmazott igazgatási és ellenőrzési rendszereket.

2.1.2. 10.2.1.2 Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH)

Az elnevezés a szervezet tevékenységi ismeretében kissé megtévesztő, hiszen fejlesztéssel – a szó klasszikus értelmében véve – nem foglalkozik a Hivatal. A 81/2003. (VI. 7.) kormányrendelettel 2003-ban létrehozott országos hatáskörű szervezet, **az MVH látja el kifizető-ügynökségi feladatokat az agrár- és vidékfejlesztési támogatásoknál**, így az ÚMVP, pontosabban az EMVA esetében is. Hozzá tartozik a támogatási intézkedések

A magyarországi vidékfejlesztés
megvalósításának
intézményrendszere és nyomon-
követése

---

jellegétől függően a támogatási kérelmek befogadása és elbírálása, a támogatás engedélyezése, utalványozása, és nyilvántartása. Feladata a támogatási rendszer működéséhez szükséges adatok begyűjtése, feldolgozása és kezelése, valamint az elengedhetetlen területi és pénzügyi ellenőrzések előírt gyakoriságú elvégzése.

Központi költségvetési szerv, a fővárosban székelő központi hivatalból és 19 megyei kirendeltségből áll. Összes alkalmazottjának száma kb. 1600 fő¹.

A Kifizető Ügynökség

- Felel a kérelmek engedélyezéséért és ellenőrzéséért, teljesíti az adminisztratív és a helyszíni ellenőrzéseket;
- Elvégzi a kifizetéseket;
- Nyilvántartja az összes kifizetést az EMGA² és EMVA kifizetésekkel kapcsolatos, elkülönített számlákon, egy információs rendszer formájában elkészíti a kifizetésekről az időszakos összefoglalókat, ezen belül a bizottságnak küldött havi, negyedéves és éves kimutatásokat;
- Kezeli az előlegeket és biztosítékokat, vezeti az adónyilvántartást, és beszedi az esedékessé vált tartozásokat;
- Vezeti az ügyfélnyilvántartást;
- Üzemelteti az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszert;
- Elkészíti az éves kifizető ügynökségi jelentést, és kiállítja a megbízhatósági nyilatkozatot;
- Minden megyei hivatalban két egység foglalkozik az ÚMVP-vel (az adminisztrációs egysége és a helyi ellenőrzési egység).

Az MVH egyes engedélyezési és technikai jellegű feladatait (például: bizonyos támogatási és kifizetési kérelmek adminisztrációja, az erdőtelepítések helyszíni és adminisztratív ellenőrzése, Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer adminisztrációja, valamint távérzékeléses feladatok elvégzése) **más állami szervezetekre** (Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal – MgSZH, Földmérési és Távérzékelési Intézet – FÖMI) **delegálta**.

Az MVH tájékoztatói, információs tevékenysége sokrétű, a vidékfejlesztéssel (pontosabban programokkal) kapcsolatban is. Honlapján (mvh.gov.hu) például a „Monitoring és statisztikák” menüpont alatt³

- SAPARD Program;
- Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP);
- Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT);
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) (Európai Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) finanszírozott);
- Halászati Operatív Program (HOP), és a
- Nemzeti Diverzifikációs Program (NDP) ismerteti az egyes programok illetve a monitoring lényegét.

2.1.3. 10.2.1.3 FVM (VM) Képzési és Szaktanácsadási Intézet (VM VKSZI)

Az FVM Képzési és Szaktanácsadási Intézet a Vidékfejlesztési Minisztérium háttérintézménye. A mezőgazdaság, a vadgazdálkodás és halászat, az élelmiszeripar, az erdőgazdálkodás, az elsődleges faipari termelés, az agrárkörnyezet-gazdálkodás, a növényvédelem, a növény- és állat-egészségügy, a térképészet és a földügy, a mezőgazdasági célú vízgazdálkodás, a vidékfejlesztés, továbbá a területrendezés, a településrendezés és az építésügy tekintetében a miniszterre ruházott szakképzési feladatok megvalósításában közreműködő, előkészítő operatív feladatot, végrehajtó tevékenységet lát el központi fejlesztő-szolgáltató intézetként.

---

¹ Alkalmazottainak létszáma több négyszere az irányító hatósági feladatokat ellátó szakminisztériuménak!

² Európai Mezőgazdasági Garancia Alap, amiből a gazdák az úgynevezett földalapú támogatást (pontosabban a közvetlen kifizetéseket) kapják.

³<http://www.mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/statisztikak>

A VM ágazataiban működő államilag támogatott szaktanácsadás területén, mint Országos Szaktanácsadási Központ közreműködik a szaktanácsadás országos hatáskörű irányításában, valamint a szaktanácsadási rendszer minőségbiztosításában.

2.1.4. 10.2.1.4 Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSZH)

Az MgSZH állami költségvetésből működő szervezet, mely korábban önálló hatósági szervezeteket foglalt magában (például: fővárosi és megyei növény- és talajvédelmi szolgálatok; megyei földművelésügyi hivatalok; fővárosi és megyei állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomások; Állami Erdészeti Szolgálat; Országos Állategészségügyi Intézet; Országos Élelmiszervizsgáló Intézet). Az ÚMVP végrehajtásában az erdészeti, agrárkörnyezeti és beruházási intézkedések esetében lát el átruházott feladatokat.

2.1.5. 10.2.1.5 Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesület

Elsősorban az ÚMVP IV. tengelyéhez kapcsolódik tevékenysége. A **Magyarországi LEADER Közhasznú Egyesület** küldetése a helyi (vidékfejlesztési) közösségek részvételén alapuló fejlesztések megvalósításához szükséges képességek, ismeretek és tapasztalatok megismertetése, hozzáférhetővé tétele a helyi önkormányzatok, vállalkozások, valamint más társadalmi szervezetek számára

Fontosabb céljai:

- Hozzájárulni az innovatív vidéki közösségek kialakulásához, együttműködési képességek és szervezettség javításához;
- A vidékfejlesztés társadalmi-gazdasági szerepének erősítése;
- A vidék gazdasága fellendítésének, a munkalehetőségek érdemi bővülésének, a megélhetés biztonságának támogatása, a szövetkezés és újra szövetkezés elősegítése;
- Hozzájárulni a fejlesztési források hozzájutásához, azok hatékony felhasználásának elősegítése;
- A vidék értékeinek, tárgyi és szellemi kultúrájának megismertetése a helyi közösségekkel;
- Ismeretterjesztés, felvilágosítás. A leader-módszertan hazai és uniós tapasztalatainak megismertetése a helyi közösségekkel;
- A tapasztalat- és információcsere biztosítása részben a hazai leader helyi akciócsoportok, részben hazai és további uniós tagországok között;
- Különböző rendezvények, ismeretterjesztő programok, konferenciák, tapasztalatcserek, szakkörök, táborok szervezés;
- Tájékoztatás az írott és elektronikus sajtón keresztül;
- Kiadványok készítése, terjesztése, elektronikus információs szolgáltatások.

2.1.6. 10.2.1.6 Helyi Vidékfejlesztési Közösség(ek) (HVK)

Az országnak azon részein tevékenykednek, ahol Leader akciócsoportok (HACS) még nem működnek, ezek a közösségek Leader akciócsoporttá fejlődhetnek a programidőszakban. (4. tengely, Leader program, részletesebben lásd: Agrár- és vidékfejlesztési stratégiák regionális alkalmazása c. tárgy tananyaga.)

2.1.7. 10.2.1.7 Helyi Vidékfejlesztési Iroda (HVI)

Minden érintett kistérségekben működik HVI, mely koordinálja a helyi fejlesztési terv kidolgozását, az érdekeltek aktív részvétele mellett. További feladata a vidékfejlesztés potenciális résztvevőinek szervezés-koordinációja (civil szervezetek, vállalatok, helyi önkormányzatok) és a projektek összegyűjtése. (4. tengely, Leader program, részletesebben lásd: Agrár- és vidékfejlesztési stratégiák regionális alkalmazása c. tárgy tananyaga.)

2.1.8. 10.2.1.8 Helyi Akciócsoport (HACS)

(4. tengely, Leader program, részletesebben lásd: Agrár- és vidékfejlesztési stratégiák regionális alkalmazása c. tárgy tananyaga.)

2.1.9. 10.2.1.9 Érdekképviseltek, civil szervezetek, kamarák

Magyar Agrárkamara (a megyei kamarák és egyéb kamarák): mint köztestület – amelynek különböző gazdálkodói körökből áll össze a tagsága, önkéntes belépés alapján – elsősorban a program szakmai kidolgozásában (információ, gyakorlati igények megfogalmazása), a végrehajtás segítségével (Magyarországon kamarai szaktanácsadók is működnek) és ellenőrzésben [mint a Monitorin Bizottság (MB) tagja] van szerepe.

Az érdekképviseltek, civil szervezetek száma több tucatnyi⁴. A terv kidolgozásában (az intézkedések véleményezése) és a végrehajtás ellenőrzésében (több MB tagok), továbbá általában a gyakorlat felől érkező észrevételek IH felé való közvetítésében játszanak jelentős szerepet. A „civil kontroll” az egész társadalom működése, így az ÚMVP szempontjából is rendkívül fontos.

2.1.10. 10.2.1.10 Háttérintézetek, tudományos műhelyek

Kutatóintézetek-háttérintézetek és egyetemek elsősorban szakértői anyagok, elemzések készítésével a tervezésben, a jelentések elkészítésében és egyes intézkedések részletes kidolgozásában vesznek részt, néhányan a MB-nak is tagjai.

2.1.11. 10.2.1.11 Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH)

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) ebben a programidőszakban alakult ki. A vidéki hálózat megszervezéséhez a LEADER program (ami „közösségi kezdeményezésű vidékfejlesztési programként” indult) kedvező tapasztalatai adták az ötletet, nevezetesen, hogy jó, ha a vidékfejlesztés terén tevékenykedő csoportok egymással – az egyes tagországokban és az Unió szintjén – kapcsolatban vannak, hogy a vidékfejlesztésben kedvező eredményeket hozó egy-egy megoldást mások (más csoportok) is megismerhessenek. Az Európai Unió Tanácsának a vidékfejlesztésről szóló hatályos rendelete⁵ a hálózat létrehozását kötelezővé tette és a résztvevők körét bővítette, előírva, hogy a hálózatba a közigazgatási szerveket és a civil szféra más – a vidékfejlesztésben érdekelt – szervezeteit is be kell szervezni. Magyarországon a hivatkozott jogszabályra tekintettel egy 2008. évi kormányhatározat⁶ írja elő a „Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat” létrehozását. A hálózatnak a határozatban rögzített célja „a vidékfejlesztési szereplők információs hálózatba foglalása, az önkormányzatok, a társadalmi és a gazdálkodó szervezetek közötti együttműködés elősegítése”. A határozat „felhívja a környezetvédelmi és vízügyi minisztert, a nemzeti fejlesztési és gazdasági minisztert, a szociális és munkaügyi minisztert, az oktatási és kulturális minisztert, valamint az önkormányzati minisztert, hogy vegyenek részt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat munkájában”. Arra is „felhívja a minisztereket, hogy a vidékfejlesztést érintő stratégiai javaslatokról kérjék ki a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnökségének véleményét”. A határozat szerint a Kormány egyetértett azzal, hogy „a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnöke a miniszterelnök megbízottjaként” lássa el feladatát (ebből adódik, hogy az elnököt a miniszterelnök nevezi ki⁷). A Hálózat működését részletesen – a tanácsi rendeletre és a kormányhatározatra hivatkozva – a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter rendelete⁸ szabályozza. A rendelet a célok tekintetében az említett jogszabályokat megismétli, és még „az MNVH szolgáltatásainak széles körben történő hozzáférhetővé tétele” is célként szerepel. A szolgáltatásokat azok vehetik igénybe (széles körben, többek között magánszemélyek, kisvállalkozások, stb.), akik a rendelet 3. és 4. § szerint regisztrálnak. A Hálózat cselekvései az állandó titkárság által kidolgozott, az Irányító Hatóság (IH – az FVM szervezete) vezetője által jóváhagyott cselekvési terv (lényegében éves munkaterv) alapján tevékenykedik. Az FVM rendelet 3. § (1) az MNVH feladatait az alábbiak szerint határozza meg:

- a **szolgáltató, információs feladatai** keretében, különösen
  - megszervezi a szakmai tapasztalatok és know-how cseréjét,
  - segíti a módszertani tapasztalatcserét,

⁴ Nagy számuk miatt sem lenne célszerű közülük bármely szervezetet név szerint kiemelni, vagy említeni.

⁵ A Tanács 1698/2005/EK Rendelete az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról (2005. szeptember 20.).

⁶ 1060/2008. (IX. 19.) Korm. határozat a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról.

⁷ Az elnököt egyébként a 131/2008. (X. 1.) FVM rendelet 8.§ szerint az elnökség választja meg.

⁸ 131/2008. (X. 1.) FVM rendelet Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról.

- terjeszti a legjobb gyakorlatokat,
- igényfelmérést végez az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (a továbbiakban: ÚMVP) III-IV. tengelyének intézkedéseivel kapcsolatban,
- szakmai képzési és továbbképzési programokat szervez;
- **a kommunikációs feladatai** keretében, különösen
  - kapcsolatot tart az ÚMVP végrehajtásához kötődő szervezetekkel és elősegíti a közöttük lévő kapcsolattartást,
  - általános tájékoztatást nyújt az ÚMVP III-IV. tengelyének intézkedéseivel kapcsolatban,
  - kiépíti és kezeli a legjobb gyakorlatok felsorolását tartalmazó projektadatbázist,
  - kiépíti és kezeli a nemzetközi joggyakorlatot⁹ tartalmazó adatbázist.
- **nemzetközi és térségek közötti kapcsolatok** keretében, különösen
  - segítséget nyújt a térségek közötti és nemzetek közötti kooperációhoz,
  - tanulmányutakat, képzéseket szervez,
  - elősegíti a többszereplős fejlesztéseket, együttműködési hálózatok kialakítását,
  - tájékoztatást nyújt a vidéki szervezetek és szereplők számára a hazai és nemzetközi fejlesztési források által nyújtott fejlesztési lehetőségekről.

Az ÚMVP szerint az MNVH „küldetése a meglévő állami (nemzeti és önkormányzati) hálózatok összekapcsolása a nem kormányzati szervezetekkel, köztük a nonprofit és nem szakmai testületekkel, szakszervezetekkel, továbbá a földművelés és vidékfejlesztés területén tevékenykedő egyéb testületekkel. Az ÚMVP kiköti, hogy a hálózathoz bármely olyan szervezet csatlakozhat, amely erre igényt tart, és amely képes a vidékfejlesztéshez kapcsolódó információk kibocsátására és befogadására.”

A Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat az **Európai Vidékfejlesztési Hálózathoz** kapcsolódik, az EVH-t az Európai Bizottság működteti, egy Cipruson tartott konferencia keretében indította útjára 2008-ban. Nyitott információs hálózat a vidék fejlesztése érdekében, elsősorban a helyi (vidéken tevékenykedő) csoportokat, szereplőket segíti. Legfontosabb feladatai:

- A vidékfejlesztési intézkedésekkel kapcsolatos információk gyűjtése, elemzése és terjesztése;
- A legjobb vidékfejlesztési gyakorlatok átadása;
- Az EU és a harmadik országok vidéki területeinek fejlesztéseivel kapcsolatos információk nyújtása;
- Vidékfejlesztéssel kapcsolatos találkozók, szemináriumok szervezése közösségi szinten;
- Szakértői hálózatok felállítása és működtetése, a vidékfejlesztési politika elemzése;
- Technikai segítségnyújtás a nemzeti hálózatok és nemzetközi együttműködési kezdeményezéseikhez.

Az EVH szervezeti felépítésével kapcsolatban a Koordinációs Bizottságot, a Leader Albizottságot és a tematikus munkacsoportokat emeljük ki.

Az **EVH Koordinációs Bizottsága** a tagállamok vidéki hálózatainak legfőbb egyeztető fóruma és az „EVH feje”, melyben minden tagállam Irányító Hatósága Képviselet.

A Bizottság kiemelt eszköznek tekinti a Leader módszertant (megközelítést), ezt jelzi, hogy a hálózatban **Leader Albizottság** is működik (értelemszerűen a helyi közösségek fejlesztése céljából).

---

⁹ Ez valószínű elírás, a jogalkotó feltehetően a „legjobb gyakorlat” adatbázisára gondolhatott, mert egyébként ebben az összefüggésben értelmezhetetlen a „joggyakorlat”.

Az EVH-nak úgynevezett **tematikus munkacsoportjai** is vannak, melyek meghatározott témakörökben tevékenykednek, és munkájukról rendszeres jelentést tesznek a Koordinációs Bizottságnak a küldetésüknek megfelelő területekkel kapcsolatban.

Az Európai Vidékfejlesztési Hálózat operatív egysége az EVH Tájékoztatási Központja (Contact Point), mely szervezet a Bizottság irányításával Brüsszelben működik. Technikai segítséget nyújt és koordináló feladatokat lát el mind a 27 tagállamra kiterjedően. Természetesen világhálós honlapot is működtet.

2.2. 10.2.2 Monitoring, nyomon-követés

Az EU jórészt a tagországok befizetéseiből gazdálkodik, a tagok **megkövetelik a közpénzekkel való felelősségteljes gazdálkodást** a Bizottságtól, a pénzek felhasználásakor (különböző programok finanszírozása) ugyanezt a követelményt támasztja (és jogi-eljárási garanciákkal általában el is éri) a Bizottság is a tagországokkal szemben. Sokan mondják – nem minden alap nélkül –, hogy az EU egy hallatlanul bürokratikus (és emiatt sok költséget felemésztő) szervezet. Ennek jelentős részben az az oka, hogy a közpénzek szabályos és céloknak megfelelő felhasználását biztosítani kell. A tagországok érdeke egyrészt, hogy programjaik révén a lehető legtöbb támogatási forrást „lehívják” az EU-tól, másrészt az, hogy a felhasználást szabályosan hajtsák végre¹⁰. A szabályos, és a célok szerinti felhasználás feletti örökösödés egyik¹¹ tagállami intézménye a hatályos jogi szabályozás alapján működő monitoring és értékelési rendszer.

A monitorig és az értékelés két, egymáshoz igen szorosan kapcsolódó tevékenység. Elsődleges célja az, hogy **a program teljesítését nyomonkövesse**, és amennyiben szükséges beavatkozzon – vagy javaslatot tegyen a beavatkozásra – a program sikere érdekében.

A monitoring kötelezettségek teljesítése az IH feladata (bizottság létrehozása, informatikai háttár megteremtése, információ gyűjtés és továbbítás).

A program Monitoring Bizottsága (MB) a hatályos jogi szabályozásnak megfelelően működik, lehetővé téve „a regionális, helyi és más hatóságok, gazdasági és társadalmi partnerek, a civil társadalmat képviselő szervezetek, a nem-kormányzati testületek, a környezetvédelmi testületek és a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség elősegítéséért felelős testületek széles körű bevonását és részvételét”. Tanácskozási joggal az Európai Bizottság is részt vesz az ÚMVP Monitoring Bizottság munkájában.

A MB évenként legalább kétszer ülésezik, amellet bizonyos esetekben úgynevezett írásbeli i eljárásra is lehetőség van.

A MB főbb feladatai:

- Az IIH által benyújtott dokumentumok alapján, eljárási szabályzatában meghatározott időközönként felülvizsgálja az ÚMVP konkrét céljainak elérése irányában történt előrehaladást;
- Megvizsgálja az ÚMVP végrehajtásának eredményeit, különösen az egyes intézkedéscsoportok esetében kitűzött célok elérését és a folyamatos értékeléseket;
- Megvitatja és jóváhagyja az éves időközi jelentést és a zárójelentést (az Európai Bizottság részére történő megküldése előtt);
- Javaslatot tesz az irányítás (beleértve a pénzgazdálkodást is) javítása érdekében.

A MB elnöke és összetétele:

A MB elnök az IH illetékes szakállamtitkára.

Tagjai (többek között):

- A programban érdekelt FVM főosztályok;

---

¹⁰ Nemzeti szinten a Kormányok feladata és felelőssége a szabályszerű felhasználás, a jogosulatlanul felhasznált támogatási forrásokat a Bizottság visszaköveteli, a visszafizetést a kormányok szavatolják.

¹¹ A legfontosabb az ellenőrzési rendszer, mely egyrészt pénzügyi ellenőrzés (minden kifizetésnél), másrészt a helyszíni ellenőrzés, mely általában az intézkedések 5 százalékát érinti.

- Kifizető Ügynökség;
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal;
- Más Minisztériumok és országos hatáskörű szervek;
- Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal;
- Regionális Fejlesztési Tanácsok delegáltjai;
- Magyar Agrárkamara;
- Különböző szakmai érdekképviseltek, szövetségek;
- Nemzeti Park Igazgatóságok;
- Önkormányzati szövetségek;
- És még tanácskozási jogú tagjai is vannak.

A program végrehajtásáról **éves előrehaladási jelentést** az IH az első év lezárása után (2008-ban), készít(ett), majd ezt követően minden évben. Az éves jelentések elérhetők a program honlapján (<http://www.umvp.eu/?q=tamogatas-szamokban>). A 2009. évi jelentés tartalomjegyzékét a fejezet végén közöljük (mellékletként)¹², azzal a céllal, hogy a meglehetősen terjedelmes jelentés (177 oldal törzsszöveg, ezen felül még mellékletek) **szerkezetét, és az érintett területeket bemutassuk**. Csak annyi megjegyzést fűzünk hozzá: lényegében a terv minden szerkezeti elemével (és minden egyes intézkedésével) foglalkozik.

A program különböző fázisaiban **értékelések is készülnek**. Az értékelés formái: előzetes (ex ante), félidős (mid-term) és utólagos (ex post) értékelés. A félidős és utólagos értékelés egy folyamatos értékelési rendszer részét képezik. Az értékelés célja, hogy javítsa az ÚMVP végrehajtásának minőségét, hatékonyságát és eredményességét. Az értékelést független értékelők végzik. Az Irányító Hatóság biztosítja az értékelések elvégzéséhez szükséges emberi és pénzügyi erőforrásokat, megszervezi a szükséges adatok előállítását, gyűjtését és rendszerezését, valamint felhasználja a monitoring rendszer által nyújtott különböző kiegészítő információkat.

Előzetes (ex ante) értékelés elsődleges célja az ÚMVP kidolgozásának segítése, célja a költségvetési források elosztásának optimalizálása és a programozás minőségének javítása. (Közép- és hosszú távú szükségletek, az elérendő célok, a várt eredmények minősítés. Értékelik továbbá a mennyiségileg kifejezett célokat, különösen a kiindulási helyzethez viszonyított hatás tekintetében, a közösségi prioritások figyelembe vételének mértékét, a korábbi programozásokból levont tanulságokat és a végrehajtásra, a monitoringra, az értékelésre és a pénzgazdálkodásra vonatkozó eljárások minőségét.). A program félidejénél történik a félidős (mid-term) értékelés, végső soron hasonló célokkal.

Az utólagos (ex post) értékelésre majd a program lezárását követő harmadik évben kerül sor.

Melléklet, csak tájékoztatási céllal!

---

¹² Érdemes átolvasni. A legfontosabb részei: a helyzet változása (külső környezet, mezőgazdaság, regionális problémák, jogi háttér) a program indítását követően, hogy áll az egyes intézkedések végrehajtása (tengelyek, intézkedéscsoportok szerint), a pénzügyi teljesítés helyzete, monitoring tevékenység.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Budapest, 2010. június

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa

3. 10.3 Összefoglalás

A vidékfejlesztéssel, pontosabban az EMVA felhasználásával kapcsolatos hatályos jogszabály előírásokat tartalmaz a vidékfejlesztési program megvalósításával kapcsolatos fontosabb intézményekre (például: Irányító Hatóság, Kifizető Ügynökség, Nemzeti Vidéki Hálózat, Monitoring Bizottság). A modul a fontosabb intézményekről összefoglaló áttekintést nyújt, elsősorban a feladataikról, de bemutattuk az egymáshoz való kapcsolódásukat is. Az elsődlegesen a Leaderhez kötődő intézményeket épp, hogy csak megemlítettük, mert más tárgy keretében foglalkoznak vele részletesebben.

Az EMVA uniós pénzügyi alap, közpénz. A közpénzekkel való gazdálkodást az EU rendkívül szigorúan kezeli (többek között: a tagországi intézkedések és a jogosultsági kritériumok az uniós célokkal egyezők legyenek), ezt az értékelési rendszerrel is igyekszik biztosítani. Az értékelési rendszer azon elemeit mutattuk be röviden, melyek lehetővé teszik a program folyamatos ellenőrzését és a végrehajtás nyomon-követését (monitoring). A 2. fejezet végén egy éves előrehaladási jelentés tartalomjegyzékét azzal a céllal közöltük, hogy a hallgatók lássák, hogyan épül fel egy ilyen jelentés, milyen a struktúrája, milyen kérdéskörökre koncentrálnak.

A modul tartalmának elsajátításával a hallgató képes az EU (és általában a közpénzek) felhasználásának eléggé bürokratikus rendszerét (intézmények, nyomon-követés) megérteni.

Ellenőrző kérdések:

1. Melyek azok az intézmények (és főbb feladataik), melyek hatósági, vagy hatósági-delegált (átruházott) feladatokat látnak el?
2. Milyen feladatokat lát el az Irányító Hatóság a vidékfejlesztési program megvalósításában?
3. Milyen feladatokat lát el a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal a vidékfejlesztési program megvalósításában?
4. Mi a feladata (és jogosultsága) a civil szervezeteknek és érdekképviselőeknek a vidékfejlesztési program tervezésében és megvalósításában?
5. Milyen értékelések kísérik a program tervezését és megvalósítását (mely fázisokhoz kapcsolódnak)?
6. Melyek az éves jelentések súlyponti kérdéskörei?
7. Mi a monitoring, kik alkotják a Monitoring Bizottságot?

Irodalomjegyzék

1060/2008. (IX. 19.) Korm. határozat a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról

131/2008. (X. 1.) FVM rendelet Magyar Nemzeti Vidéki Hálózatról

FVM (2010): *Jelentés Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program végrehajtásának 2009. évi előrehaladásáról*, 2010

FVM (2007a): *Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv (2007-2013)*, http://www.fvm.gov.hu/doc/upload/200701/umvst_01_12_hivatalosan_benyujtott.pdf

FVM (2007b): *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013)*, <http://www.umvp.eu/?q=program>

Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, <http://www.mnvh.eu/>

Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, <http://mgszh.hu/>

Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Hivatal, <http://www.mvh.gov.hu/>

TÉRPOINT SZAKMAI PORTÁL, <http://www.terport.hu/main.php?folderID=2882>

Új Magyarország Vidékfejlesztési Program honlapja, <http://www.umvp.eu>